Stichting Landschapsbeheer Gelderland

# Gemeente Lingewaard

## Versterking landschap en biodiversiteit met bewoners en vrijwilligers 2023 - 2026

**December 2022**


**Aanvrager:**
Gemeente Lingewaard

**Contactpersoon:**
Rob Hoefs

**Adres:**
Kinkelenburglaan 6, 6681BJ, Bemmel

**E-mailadres:**
r.hoefs@lingewaard.nl

**Telefoon:**
06 - 51 08 68 36

# Inhoud

1. Aanleiding ..... 3
2. Onderdeel A: Uitvoering versterking en aanleg landschap en biodiversiteit ..... 4
3.1 Beplantingsproject ..... 4
3.2 Cursusprogramma ..... 5
3. Onderdeel B: Bevordering biodiversiteit bij inwoners ..... 6
4. Begroting ..... 7

# 1. Aanleiding

Nederland telt ruim honderdduizend groene vrijwilligers. Dit zijn mensen zie zich vrijwillig inzetten voor de groene omgeving en daarbij meestal ondersteund worden door natuur- en landschapsorganisaties.

### Groene vrijwilliger van de toekomst

Uit onderzoek door Motivication blijkt dat de maatschappelijk en bestuurlijke context waarin groene vrijwilligers hun werk uitvoeren in beweging is. Op maatschappelijk niveau zien we een vergrijzende samenleving. Er is een toenemend aantal ouderen die in relatief goede gezondheid verkeren, tijd hebben en zich nuttig willen maken voor de samenleving. Daarnaast zien we nog een aantal andere maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot de vrijwilligerswereld: toenemend eigen initiatief (burgerinitiatieven), een stijgend verwacht (en gewenst) kennisniveau van vrijwilligers en een steeds verder digitaliserende samenleving.

http://www.degroenevrijwilliger.nl/Uploaded_files/Zelf/b1555-rapport-nieuwe-groene-vrijwillligers-versie-voor-publicatie.a781d7.pdf

We constateren tevens een algemene tendens van overheden om de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de eigen leefomgeving steeds meer in handen te geven aan de bewoners zelf. Deze trend sluit goed aan bij de manier waarop Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) al jaren werkt.

### Gemeente Lingewaard

SLG stimuleert al meerdere jaren in de gemeente Lingewaard op een positieve en verleidende manier bewoners en vrijwilligers. Dit gebeurt met uitvoeringsprojecten (handen uit de mouwen!), bijdragen aan het beheer en de versterking van kwaliteit en kenmerkende identiteit van de eigen leefomgeving, het landschap. Binnen de gemeente Lingewaard zijn al meerdere vrijwilligersgroepen actief die ieder vanuit eigen motivatie en beweegreden autonoom en zelfstandig uitvoeringswerkzaamheden verrichten in het buitengebied en binnen dorpskernen.

### Vierjarig programma

Dit vierjarig programma investeert op de volgende onderdelen om te investeren in het landschap.

A. Uitvoering versterking en aanleg landschap en biodiversiteit
B. Bevordering biodiversiteit bij inwoners

# 2. Onderdeel A: Uitvoering versterking en aanleg landschap en biodiversiteit

Er wordt ook een vierjarig project gestart voor de concrete uitvoering van het versterken van landschap en biodiversiteit. Het bestaat uit een generiek beplantingsproject en een cursusprogramma snoeien van hoogstamfruit.

## 3.1 Beplantingsproject

### Doel

Het beplantingsproject is beschikbaar is voor de grondeigenaren in de gemeente. Het doel is het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en verhogen van de biodiversiteit in het buitengebied. In totaal is er de mogelijkheid tot het realiseren van 63 beplantingsplannen. Ieder jaar is er weer specifieke aandacht voor de mogelijkheden middels pers en publiciteit, een informatieavond en een uitdeeldag. Ieder jaar doen we dit in samenwerking met een andere vrijwilligersgroep.

### Aanpak

*Gemeente specifieke beplantingshandleiding*
Voor de gemeente Lingewaard maken we een specifieke beplantingshandleiding waarin opgenomen specifieke informatie over bijvoorbeeld landschapstypen, de aanplant van streekeigen beplantingen en de te gebruiken soorten in deze gemeente. De handleiding wordt breed verspreid en is beschikbaar voor de deelnemers aan het beplantingsproject.

*Informatieavonden*
Met ondersteuning van de vrijwilligers en lokale dorpsorganisatie organiseren we een informatieavond in bijvoorbeeld een dorpshuis. Deze avond wordt bekend gemaakt via lokale media en via onze website, Facebook en Twitter.

Tijdens de informatieavond geeft SLG een presentatie over landschap, natuur en erven gericht op de eigen lokale situatie. Tevens worden de randvoorwaarden en kansen van deelname geschetst. Aan het eind van de avond kan men zich aanmelden als deelnemer. Op basis van de informatie van de avond, de informatie op onze website en de beplantingshandleiding, kan ieder nagaan wat passend en gewenst is voor de eigen situatie.

*Veldbezoeken en advies*
We plannen met de deelnemers een veldbezoek in. Tijdens dit bezoek krijgen de deelnemers uitleg over de vier ontwerpprincipes die SLG hanteert: landschap, cultuurhistorie, ecologie/ biodiversiteit en de gebruikswensen van de eigenaar zelf. Tevens adviseren we de deelnemers mondeling over inrichting en (ecologisch) beheer. De deelnemer ontvangt brochures over aanleg en beheer landschappelijke beplanting. Voorafgaand en tijdens het veldbezoek verzamelt de adviseur informatie die nodig is om een inrichtingsplan op te kunnen stellen.

*Uitwerken inrichtingsplannen*
Op basis van het veldbezoek werken we de inrichtingsplannen verder uit. We maken een inrichtingsschets, stellen de beplantingslijst op en we bepalen de bijbehorende eigen bijdrage voor de deelnemer op basis van normkosten. Vervolgens leggen we de plannen voor akkoord voor aan de deelnemers. De deelnemers weten zo precies wat ze krijgen (in aantallen en soorten) en wat de eigen bijdrage is. De aantallen uit de verschillende plannen voegen we samen tot een totale lijst van beplanting. Deze gebruiken we om een bestelling te doen bij een kweker/ leverancier. SLG gebruikt in de projecten zoveel mogelijk beplanting van autochtone herkomst. We gaan er vanuit dat de deelnemers zelf de uitvoering van de inrichtingsplannen verzorgen. Men krijgt daar nadere informatie over.

*Uitdeeldag*
In het plantseizoen (tussen eind november tot medio maart) kunnen deelnemers vanuit de hele gemeente het plantmateriaal afhalen op een centrale locatie in het dorp wat dat jaar centraal staat. Vrijwilligers helpen ons mee om deze uitdeeldag mogelijk te maken.

*Nazorg*

Na één groeiseizoen gaan we bij de deelnemers na of het plantmateriaal is aangeslagen en wat er eventueel niet goed is gegaan. De deelnemers kunnen via een regulier/ niet gesubsidieerd aanbod via SLG vervangend plantmateriaal aan schaffen.

## 3.2 Cursusprogramma

### Aanleiding en doel

Binnen gemeente Lingewaard zijn vier hoogstambrigades actief. Samen onderhouden zij vele hoogstamfruitbomen in verschillende hoogstamboomgaarden in de hele gemeente. Hoogstamboomgaarden zijn voor Lingewaard van landschappelijk belang en van grote waarde voor de biodiversiteit. Er is volop aanwas van nieuwe vrijwilligers die de bomen willen snoeien. Belangrijk daarbij is dat zij de juiste manier van het snoeien van hoogstamfruitbomen kennen. Het snoeien van hoogstamfruitbomen is namelijk een specifieke manier van snoeien en is wezenlijk anders dan snoei van bijvoorbeeld laanbomen.

Om te zorgen dat de nieuwe vrijwilligers fruitbomen op de juiste manier snoeien wordt een cursusprogramma opgezet. De deelnemers zijn na het volgen hiervan in staat om binnen één van de hoogstambrigades kwalitatief onderhoud aan hoogstamfruitbomen uit te voeren, waarbij de gezondheid van de boom voorop staat.

### Aanpak

Het gehele programma bestaat uit drie theorieavonden en drie praktijkochtenden. De onderdelen zijn verdeeld over de seizoenen. De stof die men leert op een theorieavond voert men ook daadwerkelijk uit tijdens een praktijkdag. De werklocaties worden in overleg met de deelnemers afgesproken.

Op hoofdlijnen wordt de volgende stof aangeboden:

- Opbouw fruitboom, leeftijdsfasen
- Groeien, snoeien, regels van Vöchting
- Basis aanplant; vormsnoei
- Reguliere snoei, achterstallig onderhoud
- Zomersnoei; snoei steenfruit (kers en pruim)
- Arbo en veilig werken

## 3. Onderdeel B: Bevordering biodiversiteit bij inwoners

### Aanleiding en doel

De gemeente Lingewaard is bezig met het verbeteren van de biodiersiteit. Dit wil zij onder andere doen via het project Vlinderrijke akkerrranden en door samen met de vlinderstichting een vlinderwerkgroep op te richten. Ook steeds meer bewoners delen de zorg over de afname van biodiversiteit en willen daar graag zelf iets aan doen. Daarom willen we met gemeente Lingewaard informatie geven over het belang van biodiversiteit en vooral een handelingsperspectief bieden. Bewoners krijgen allerlei tips om in de eigen omgeving aan de slag te gaan. Het doel is om bewoners, grondeigenaren en vrijwilligers te enthousiasmeren en inspireren om zelf aan de slag te gaan met versterking biodiversiteit in hun eigen omgeving. Door zelf vlinder- en bijenstroken in te zaaien wordt aangehaakt op het project Vlinderrijke akkeranden

### Aanpak

*1. Werving en communicatie*

Het programma wordt bekend gemaakt in een persbericht dat via lokale media wordt verspreid. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden om deel te nemen aan een van de activiteiten. Op de website van SLG wordt hiervoor een projectpagina ingericht met informatie en een aanmeldformulier.

*2. Informeren en enthousiasmeren*

Om inwoners op weg te helpen en te inspireren organiseren SLG en de gemeente een verschillende bijeenkomsten over biodiversiteit. SLG vertelt wat bewoners, grondeigenaren en vrijwilligers zelf kunnen doen om de biodiversiteit in de omgeving te verhogen. Aanwezigen krijgen allerlei tips om zelf toe te passen in de eigen tuin of op en om het eigen erf. Ook gaan we dieper in op de concrete manieren om de biodiversiteit te verhogen. Tijdens een inspiratiewandeling krijgen deelnemers ideeën aangereikt om een vlinder- en bijenstrook op eigen grond (tuin, erf, grotere percelen) te realiseren. Hoe je hieraan kunt bijdragen door middel van ecologisch beheer, staat centraal. Daarnaast komt aan bod hoe je nesthulp kunt bieden.

*3. Aanleg vlinder- en bijenstroken bij particulieren*

Het project Vlinderrrijke akkerranden is name gericht op agrarische percelen. Aansluitend hierop en ter bevordering van de biodiversiteit onder inwoners is er in dit project ook voor particulieren de mogelijkheid deel te nemen. Zij kunnen hiermee op eigen terrein en aansluitend op akkerranden vlinder- en bijenstroken inzaaien en beheren. Via de verschillende bijeenkomsten hopen we vele particulieren enthousiast te maken om hieraan deel te nemen. Advisering en facilitering over de verschillende maatregelen is onderdeel van dit project. Er is ruimte voor realisatie van 3000m$^2$ aan vlinder- en bijenstroken.

## 4. Begroting

De kosten voor uitvoering van deze onderdelen zijn begroot op **€ 159.856,00** (vrij van BTW). De volledige begroting staat in bijlage 1.

## Bijlage 1 - Begroting Gemeente Lingewaard Versterking landschap en biodiversiteit met bewoners en vrijwilligers 2023 - 2026

Stichting
Landschapsbeheer
Gelderland

| | | | | | 2023 | 2024 | 2025 | 2026 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| uurtarief PL | | | | | € 108,00 | € 111,00 | € 114,00 | € 117,00 |
| uurtarief PM/CM | | | | | € 90,00 | € 92,50 | € 95,00 | € 97,50 |

## Begroting aanvraag Lingewaard 2023 - 2026

| Onderdeel | | uren PL | uren PM | uren CM | Uitvoeringsbudget | | | | | kosten totaal | aantal x | Totale kosten |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **A. Uitvoering versterking en aanleg landschap en biodiversiteit 60 locaties** | | | | | | | | | | | | |
| | Voorbereiding en afstemming lokaal | 12 | | | | € 1.296,00 | € 1.332,00 | € 1.368,00 | | | | |
| | Werving en communicatie en 3 voorlichtingsavonden | 8 | 12 | 4 | € 600,00 | € 2.904,00 | € 2.968,00 | € 3.032,00 | | | | |
| | Uitwerken inrichtingsplannen 63 stuks ad 500 euro/st plus uitvoeringskosten ad 900 euro per locatie | | | | € 18.900,00 | | € 29.400,00 | € 29.400,00 | € 29.400,00 | | | |
| | Uitdeeldag (3 x) | 8 | 16 | 2 | € 150,00 | | € 2.703,00 | € 2.772,00 | € 2.841,00 | | | |
| | Nazorg en oplevering | 8 | 4 | | | | € 1.258,00 | € 1.292,00 | € 1.326,00 | | | |
| | Cursusprogramma - opleiding snoeien hoogstamfruit | 12 | 48 | 8 | € 250,00 | € 6.336,00 | | | | | | |
| | **Kosten totaal uitvoering aanleg landschap en biodiversiteit** | | | | | | | | | € 119.628,00 | 1 | € 119.628,00 |
| **B. Bevordering biodiversiteit bij inwoners** | | | | | | | | | | | | |
| | Organisatie, afstemming en projectleiding | 12 | | | | € 1.296,00 | € 1.332,00 | | € 1.404,00 | | | |
| | Werving en communicatie | 8 | 8 | 4 | | € 1.944,00 | € 1.998,00 | | € 2.106,00 | | | |
| | Bijeenkomsten biodiversiteit (algemeen, specifiek thema en inspiratie) | 18 | 32 | 4 | € 750,00 | € 5.934,00 | | | | | | |
| | Aanleg vlinder en bijen stroken bij particulieren | 10 | 48 | 4 | € 5.000,00 | | € 10.920,00 | | € 11.240,00 | | | |
| | Instructiedag vlinder en bijen stroken | 4 | 12 | | € 500,00 | | € 2.054,00 | | | | | |
| | **Kosten totaal per biodiversiteitsbevording** | | | | | | | | | € 40.228,00 | 1 | € 40.228,00 |
| **Kosten 4 jarig programma** | | | | | | | | | | | | **€ 159.856,00** |
| | | | | | | | | | | | prov | **€ 79.170,00** |
| | | | | | | | | | | | gem | **€ 80.686,00** |